

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Thesaurus inventus, num. 33.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Nocte quidam avarus senex terræ infodit thesaurum; ego id casu præsensi; possimne hodie judicare, illud aurum esse derelictum, & juxta mox dicenda, mihi illud effodere? respondeo, si sum certus, eum non infodisse ad custodi-
am, sed animo, ut illic thesaurus im-
postorum lateret, & pateret nemini, pos-
sem, puto, mihi auferre; at si adver-
tam, infodisse ad meram custodiā,
certè non possem. Ratio vtriusque di-
cti est, quia si ad custodiā, non desit,
aurei dominium esse apud senem: at si,
ut lateret in posterum, jam præsumitur
senex abdicasse à se, suisque heredibus
Philosophi, qui suas omnes divitias in
mare projectit, ut liberius Philosophiæ
vacaret.

*t sup. lib. 2. c. 6. §. 2. de supersti-
tione n. 12.*

Theſaurus inventus.

33. Sed jam propius ad rem nostram
veniamus; dico primò, adesse quasdam
leges in jure communi circa thesauros.
Primam, si in loco proprio inveniatur
thesaurus, totus esto inventoris. Secun-
dam, si vilibet inveniatur per artes
magicas, vel malas fisco regio applice-
tur. Tertiam, si in loco alieno, de in-
dustria, absque Domini consensu, totus
Domino loci cedat. Quartam, si in eo-
dem loco alieno, sed casu, dimidium sit
invento is, dimidium Domini loci.
Quintam, si in loco publico, dividatur
inter fiscum, vel civitatem, & inter in-
ventorem; si vero in Ecclesia, seu loco
sacro, quod non sit in ullius bonis, pari-
modo inter Ecclesiam seu Prælatum, &

inter Inventorem dividatur. Quid
fiat, quando est duplex Dominus, alius
quoad proprietatem, alius quoad
vsum fructum, vel quid simile, præter
juris & peritos paſsim, legatur etiam
apud x Theologos.

*u Iurisper. in leg. modo citatas, &
paſsim. x Mol. d. 56. Leff. b. c. Caram.
Delug. l. c. l. 2. theol. mor. à vnu. 298.
& paſsim.*

34. Dico secundo. De jure naturali,
immo & gentium, thesaurus est inven-
tari dominium esse apud senem: at si, toris ^a; ratio est, quia in nullius est
ut lateret in posterum, jam præsumitur
est dominio, ut ex thesauri definitione
senex abdicasse à se, suisque heredibus
modò allata manifestè appetat. Si
illius thesauri dominium, instar Cratis
arriperes, v. g. vineam extirpasti, vel
marum destruxisti, &c. hoc totum
deberi Domino restitui, dubium esse
non potest.

*a Delugo l. c. nu. 112. Mol. d. 56.
sotus l. 5. de just. q. 3. art. 3. Med. lib. 1.
de just. c. 4. & communiter.*

35. Porro, quoad forum externum,
videant jurisconsulti, quo se exten-
dant illæ leges, aliisque fortè propriæ
, municipales. Quoad forum inter-
num, & in conscientia, sic haber Sylv.
, b: Secundum Petrum de Palude
, hodie vbiicumq; inveniatur thesau-
rus, de consuetudine est principis. Sed
, ego dico, istam consuetudinem in
, conscientia non ligare, quia non est
, introducta per modum legis, sed
, violentię; nec fuit vñquam moribus
, vtentium approbata, nisi violenter.
, Est etiam contra jura Canonica, quæ
, volunt, bona incerta, si restituenda
, sunt esse pauperum; & si non sunt
, restituenda est contra jura civilia &
iii d. §.

in d. §. thesauros. vbi dicitur, quod
,, D. Andr. naturalem æquitatem se-
,, cutus &c. voluit thesaurum inven-
,, tum in proprio fundo esse totum in-
,, ventoris contra quam æquitatē con-
,, suetudo non potest. Hæc Silv. qui
quamvis loquatur de consuetudine ap-
plicante totum thesaurum Registramen-
tum favet afferenti, eiusmodi om-
nes leges civiles esse pari modo vio-
lentas; quod nolo decernere. Lege Ca-
ramuel. & aliosque.

b. *Sylv. v. inventum. n. 13 fauent So-*
tus & Medin. l. c. quatenus negant, prin-
cipem posse statuere, thesau toto esse suos,
lege Franc. Bardi in select. mnr. l. 2. theol.
moral. n. 289. fauet ex parte Bannes, alijq;
apud Dicast. l. 2. de just. tr. 2. d. 9. dub. 15.
& n. 310. & propendet, Less. l. 2. c. 5. du. 17.
n. 66. citans Silv. & Sotum, quibus adde-
Trull. in expl. Cruciatæ l. 33. casu 14. n. 10.
adducentem Lopez, qui dicit, Inventorem
non obligari, quid dare principi, antequam
exigatur.

36. Ex eo capite, quod thesaurus
de jure naturali est Inventoris, sequi-
tur posse te i emere ab alio fundum,
in quo scis (etiam certò) adesse the-
saorum ; cum enim ex una parte the-
saoris infossus nullum habeat Domini-
num, & consequenter Dominus fundi-
non sit Dominus thesauri ; atque ex
altera parte tu fundum justo pretio
emas, ut supponimus, non est, unde vi-
la culpa committatur, quidquid aliqui
l nimis scrupulosè dixerint.

i. *S. Thomas, Bannes, Nayar. Mo-*
lin. Val. alijque apud Turr. d. 43. dub.
3. num. 1. adde Vasquez aliosque apud
Delugo l. c. n. 126. 1 Angelus, Tabiena,
Armill. apud Turr. ibid.

37. Dices, at fundus, in quo adest
thesaurus, maiori pretio est dignus ;
respondeo, non ita. Dignus enim est
solo pretio, secundum communem
hominum existimationem, quæ est
regula constituens pretia rerum, ut
suo loco dictum est : at, donec latet
thesaurus, communis estimatio est,
perinde ac nullus omnino lateret.
Dari solet exemplum de Pharmacopola
emente vili pretio fascem li-
gnorum, in quibus cognovit ad-
esse pretiosissimam herbam com-
muniter ignotam.

38. Denique audi resolutionem
Caramuelis, in circa casum, qui
frequenter accidere solet. Petrus
conduxit operarium, ut puteum ef-
foderet in domo sua, nempe diurni
floreni pretio, & hic ollam auro ple-
nam invenit; cuinam invenit, sibi,
aut conductori? respondeo, sibi,
ratio est, quia illud est Inventoris
Stando enim in jure naturæ, omnes
thesauri, cum ex se nullius sint, sunt
inventoris, qui nihil tenebitur dare
Regi, nihil reipublicæ, nihil Domi-
no agri, in quo reperit. Sed nunc
Petrus est inventor, ergo &c. Obij-
cias; at vrinator mercatori gem-
mas in mari querit: respondeo, ita
quia conductus est ad gemmas quæ-
rendas, & operarius conductus
fuit ad aquam querendam, non
thesaurum; & sicut dictus vrinator, si
fortè in mari inveniretensem, sibi
illum acquireret, sic thesanru fossor
&c. Addit; sic si lapidis lapsu vulne-
retur, aut occidatur casu operari, sa-
nè Petrus nō tenetur, operario ratione
istius damni non prævisi; ergo neq;
operarius;

„operarius, ratione thesauri casu in- lœsus advertat? debo v. g. tibi centum
 „venti Taceat ergo operarius, & ex injusto, sed occulto latrocino, &
 „gratias agens Deo custodiat, beatior quia sum tuus perfamiliaris, timeoque,
 „fine teste. Hæc ille, abstrahens à si fecis quocumque alio modo resti-
 „legibus positius, de quibus postea tuam, ne ego fur deprehendar; fingo,
 „loquitur; & de quibus paulo ante nos tempore tuarum nuptiarum, dono tibi
 „egimus, deque ijsdem videatur Franc gemmam donare, auro insertam ejus-
 Castill. t. 2. dec. 240.
 m Caram. l. c. num. 288.

§. IV.

Quantum?

TAntum debet restitui, quantum establatum; ablati autem nomine intelligi damnū, lucrum, fructus, &c. jam satis in superioribus est explicatum.

§. V.

Quo modo?

Nisi sit alicui a obviandum scandalo, satis erit, si restitutio fiat, sive occultè, sive publicè; sive per te, sive per alium: non enim est deneganda restituendi suæ famæ conseruatio. Porro aliquot mihi fuerunt propositæ difficultates, quæ ad huius circumstantiæ dilucidationem facere possunt, & sunt ejusmodi.

a Dicastill. l. 2. de just. tr. 2. d. 11. sub. 10. n. 127. vide sup. §. 3.

Restitutio facta Domine illam non advertenti.

z. Prima. An satisfaciam, si ita occultè restituam, ut ne ipse quidem

exijo? debo v. g. tibi centum ex injusto, sed occulto latrocino, & quia sum tuus perfamiliaris, timeoque, si fecis quocumque alio modo restituam, ne ego fur deprehendar; fingo, tempore tuarum nuptiarum, dono tibi gemmam donare, auro insertam ejusdem valoris, ac furtum, re vera tamen tuum redditurus: liberaborne sic onere restitutionis, quo gravabar? ratio dubitationis est, quia certo moraliter, vel saltem probabiliter, scio, te irtopè gratissimum virum, mihi alterum tantum in aliqua simili occasione redonaturum; non redonaturum, nisi ego antea donasset. Respondeo, cum hæc redonatio sit ex mera liberalitate, ad quam ego amicum, nec induxi, nec obligavi, non dico, nisi indirecta causa illius, seu non sum absolute illius causa, sed solum occasio; quare cum periculo meæ famæ sit causa proportionata me excusans à cooperatione hujus novi detrimenti, quod ex occasione mei facti muneris patitur amicus, non peccabo, nec ad restitutionem consequenter obligabor: confirmatur, quia ad vitandam infamiam notabilem, licet differre restitutionem, immò & non restituere, cum fama sit bonum superioris ordinis, ut alibi a diximus, cur ergo id non procedat in casu hujus occultæ restitutionis, quæ magis favet creditori? ex quo vides, idem (si absit proportionata causa) fieri licet non posse.

a sup. cum de adulterio.

An satisfaciam debito justitiæ, per donum gratuitum, immemor dicti debiti, vide apud Trullench b affirmantem, aliosque.

b Trullench, in Dec. t. 2. lib. 7. c. 4. d. 5. Restitutio.

